

Statsminister Jonas Gahr Støre
Kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen
Regjeringen

Fra Oslofjorden Båteierunion (OBU) som representerer 38 medlemsforeninger.

Dato: 22. september 2022

Krav om at båtforeninger registrert i Frivillighetsregisteret behandles likt med andre frivillige organisasjoner

2022 er «frivillighetens år». Frem til 2019 kunne foreninger og idrettslag som innfridde vilkår for registrering i Frivillighetsregisteret søke om kompensasjon for merverdi (moms) etter en enkel og lett forståelig modell.

I 2019 ble alle båtforeninger ekskludert på grunn av Lotteri- og stiftelsestilsynets (Lottstift) tolkning av den nye forskriften. En uforståelig og dypt urettferdig tolkning som innebærer forskjellsbehandling i forhold til sammenliknbare foreninger. Saksbehandlingen og mangel på referater fra prosessen er brudd på forvaltningsloven.

Oslofjorden Båteierunion (OBU) har siden 2019 forsøkt å få til en konstruktiv dialog med Lottstift og Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD), uten å lykkes.

Saksbehandling har klare likhetstrekk med «NAV - skandalen» hvor praksis var i strid med EØS-retten. Offentlige ansatte blir gjort oppmerksomme på at deres tolkning og praktisering av en forskrift er lovstridig, men de viser hverken evne eller vilje til å lytte og korrigere feil. Fakta og saklig argumentasjon blir møtt med juridisk «hersketeknikk» i form av henvisninger til høringsnotat og ett svært selektivt utdrag av forskriften. Henvisninger og utdrag som står i sterke kontrast til den utrykte intensjon i samme dokument, og regjeringens frivillighetserklæring.

Ekskluderingen skjedde til tross for at den nye forskriften ikke nevner båtforeninger eksplisitt og kriteriene er de samme. Denne praksisen fortsetter til tross for at fakta og lovstridig saksbehandling har vært påpekt hvert år siden 2019. Og til tross for at KUD i møte med OBU 15. februar 2022 erkjente at de aktuelle båtforeninger ikke er en «lukket krets som gir privatøkonomiske fordeler»! En tolkning som Lottstift har brukt som ett argument i sine avslag på søknader om momskompensasjon siden 2019. Videre erkjente KUD at båtforeninger registrert i Frivillighetsregisteret er å betrakte som en del av frivilligheten.

I høringsutkastet fra KUD, som Lotteri- og stiftelsestilsynet viser til i sine avslag, fremkommer det følgende:

« Ordningen skal fortsatt være enkel å benytte. Midlene skal brukes til den delen av virksomheten som faller innenfor ordningen og som har vært grunnlag for tildelingen av kompensasjon».

Denne setningen er vesentlig. Den kan tolkes til en intensjon om at de som tidligere har vært godkjent av

Frivillighetsregisteret, og har vært tildelt, fortsatt skal ha kompensasjon.

I regjeringens frivillighetserklæring heter det at de vil møte frivilligheten med mest mulig ensartet praksis, holdninger og begreper. Videre oppgir regjeringen at målgruppen for ordningen er frivillige organisasjoner som innfrir vilkårene for registrering i Frivillighetsregisteret.

Slik Lottstift har tolket forskriften og praktisert ordningen siden 2019 er dette ikke tilfelle.

KUD opplyser at de har gjort flere justeringer for å gjøre ordningen enklere for organisasjonene, samtidig som endringene skal sikre at midlene går til lag og foreninger med frivillig aktivitet. Endringene skal blant annet bidra til at små organisasjoner samlet sett vil få litt mer midler gjennom ordningen.

Dette er ikke tilfelle i praksis.

Lottstift har som nevnt valgt å tolke alle båtforeninger ut av frivilligheten ved å definere dem som en «lukket krets som gir privatøkonomiske fordeler». Fakta er at båtplasser ikke er private i de aktuelle foreningene, som bevislig ikke er «lukkede». Medlemskapet gir bare begrenset bruksrett, til forskjell fra båtforeninger med driftsformer hvor medlemmer har kjøpt og eier sine båtplasser. Tolkningen Lottstift har lagt til grunn er i strid med det som fremkommer i høringsutkastet og regjeringens frivillighetserklæring. Lottstifts tolkning innebærer i tillegg en klar forskjellsbehandling i forhold til sammenlignbare foreninger organisert i Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Automobil Forbund og Det frivillige skyttervesen for å nevne noen. I tillegg har Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) i 2021 fått

innvilget søknader for sine foreninger. Det er ingen prinsipielle forskjeller på økonomiske forhold relatert til en båt plass enten båtforeningen tilhører KNBF eller ikke. Det er heller ingen «privatøkonomiske» forskjeller når det gjelder drift av en båthavn enten brukeren er en seilforening tilknyttet Norges Idrettsforbund eller ikke. Det er normalt utøveren som bekoster utstyret til sin fritidsaktivitet, deltar på dugnader og betaler sin medlemskontingent til en forening for å få tilgang til anlegget hvor aktiviteten utøves. Enten det er et idrettsanlegg, en skytebane, en bane for motorsport eller en båthavn. Og hva med medlemmer i skytterlag som får kjøpe ammunisjon av laget uten å betale moms? Og medlemmer av Den Norske Turistforening som betaler langt mindre enn ikke - medlemmer for å overnatte på hyttene. Er ikke dette «privatøkonomiske fordeler»?

I tillegg til å påpeke fakta ovenfor KUD og Lottstift, har OBU påvist at Forvaltningsloven inneholder en rekke saksbehandlingsregler som har etiske aspekter, herunder grundighet i saksbehandling. Dette er såkalt ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper som setter normer for hvordan skjønn skal utøves. Etiske retningslinjer for statstjenesten pålegger statsansatte å vurdere alle relevante hensyn, behandle like tilfeller likt, ikke ta utenforliggende eller vilkårlige hensyn og ikke fatte urimelige beslutninger. Kravet om likebehandling er nedfelt i Norges Grunnlov § 98 som sier følgende om usaklig forskjellsbehandling: *«Alle er like for lova. Ikkje noko menneske må utsetjast for usakleg eller mishøveleg forskjellsbehandling»*.

Prinsippet om likebehandling er ikke ivaretatt i denne saken.

Saksbehandlingen i Lottstift, som medførte at alle båtforeninger ble definert som en «lukket krets som gir båteiere privatøkonomiske fordeler», er etter OBUs oppfatning lovstridig.

Tre ganger har OBU begjært innsyn i saksbehandlingen til KUD for om mulig finne en forklaring på Lottstift sin tolkning av forskriften. Innsyn er ikke gitt. I møte med KUD kom det frem at det ikke finnes noen referater fra høringsprosessen som kan gi oss et svar på hvem som står bak den gjeldene tolkningen av forskriften og hva som er grunnlaget for den. KUD hevdet i tillegg at det var definert fra politisk hold at en båt plass er en privatøkonomisk interesse.

Mangel på referater er i seg selv sterkt kritikkverdig og lovstridig iht Forvaltningslovens krav til sporbarhet. Forvaltningsloven fastsetter at saksbehandlingen er skriftlig ved at nye opplysninger og anførsler av betydning for saken som en part gir muntlig, skal nedtegnes eller protokolleres (§ 11 d). Den skriftlige saksbehandlingen gjør at avgjørelser i offentlig forvaltning treffes først og fremst på grunnlag av dokumenter og annet skriftlig materiale. Fremfor alt innebærer skriftlighet at saksbehandlingen blir dokumentert for ettertiden. Det er viktig for at avgjørelsen skal tjene som rettleiding fremover i samsvar med sitt innhold, for at saksbehandlingen skal kunne utnyttes til veiledning i andre saker, og for kontroll med at saksbehandlingen har vært korrekt.

KUD har brutt denne loven. De henviser til høringsnotatet og forskriften i svaret på vår begjæring om innsyn. Høringsnotatet er en innstilling som gir et beslutningsgrunnlag i en forvaltningsprosess. Høringsnotatet er således ikke et referat, og det er ingen deler av høringsnotatet som inneholder noe som kan tolkes som ett referat. Det forefinnes ingen referater

som forklarer hvorfor hørings svar fra interesseorganisasjoner som OBU, KNBF og frittstående båtforeninger er oversett i den videre prosessen.

KUD viser også til at endringene ble gjort i samsvar med frivillig sektor, deriblant Frivillighet Norge, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite og Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner. OBU er ikke kjent med hva som ligger i begrepet « i samsvar med », men antar at de nevnte organisasjoner har gitt sitt samtykke til tolkningen? Det er verdt å merke seg at båtorganisasjonene var fraværende og deres innsigelser i høringsprosessen ble oversett. Det er over en million fritidsbåter i Norge. OBU finner det urimelig at høringsuttalelsene til en så stor gruppe innen frivilligheten blir oversett.

Saksbehandling og mangel på referater innebærer at politikere, byråkrater, individer eller grupper kan «velge bort» løsninger som ikke passer med deres syn eller interesser. Offentligheten får ikke svar på hvilke politikere som står bak denne føringen, hva som var argumentene og rasjonale. Dette er politiske føring som innebærer en «kortslutning» av demokratiske prosesser i tillegg til lovbrudd.

OBU anmoder regjeringen om å ta nødvendige grep slik at gjeldene praksis endres, og at båtforeninger godkjent i Frivillighetsregisteret tilstås momskompensasjon med tilbakevirkende kraft fra 2019.

Trond A. Larsen
Styreleder OBU (sign)

**OSLOFJORDEN
BÅTEIERUNION**

X

Trond Arvid Larsen
Styreleder OBU:

Leder: Trond Arvid Larsen   **Adresse:** Haveråsveien 5B   **Tlf:** 91785745   **Poststed:** 1449 Drøbak
Epost: tro-arvi@online.no   **Org nr:** 996 533 301   **Faktura adresse:** toeran50@gmail.com